

NYPREMIÄR PÅ HIPP 5 OKTOBER 2012

SOVA PÅ MARMOR- GOLV

A small brown bird, possibly a flycatcher, is perched on a thin, light-colored branch. The bird is facing right and has a small, dark insect in its beak. The background is a soft, out-of-focus greenish-yellow.

AV ÅKE CATO

MALMÖ
STADSTEATER

SOVA PÅ MARMOR- GOLV

AV ÅKE CATO

NYPREMIÄR PÅ HIPP 5 OKTOBER 2012

FÖRESTÄLLNINGENS LÅNGD 1 TIMME OCH 15 MINUTER (INGEN PAUS)

FÖRLAG ÅKE CATO AB

REGI CLAS GÖRAN SÖLLGÅRD

SCENOGRAFI OCH KOSTYM KARIN RAGNARSSON

LJUS SVEN-ERIK ANDERSSON

MASK ÅSA TRULSSON

JOHAN

HANS-PETER EDH

SIGGE

KENNETH MILLDOFF

DORA

LI BRÅDHE

Mellan dröm och verklighet på syster Doras avdelning

AV STEFAN ERSGÅRD, JOURNALIST I MALMÖ

Dramatikern Åke Cato låter pendeln slå mellan dröm och verklighet, när skalden Hjalmar Gullberg, sjuksköterskan Dora Nilsson och professor Sture Berggren stiger fram från skuggorna i *Sova på marmorgolv*.

Hjalmar Gullberg var emellertid långt ifrån en fiktiv person bland de många hedersgästerna när ur-versionen av Malmö Stadsteater invigdes den 23 september 1944. Han framförde då sin berömda prolog inför galapubliken med kronprinsparet på första raden. Den inledande strofen lyder:

*Jag är det första ordet som förklingar,
ett rop som hastigt dör i detta rum.
Jag kommer ej ur skyn på änglavingar
– jag stiger ur din ande som låg stum.
På gatan där du lekte är jag hemma;
det var med dig jag sörjde och var glad.
Jag är blott ekot av din egen stämma:
jag är prologen, född i denna stad.*

Hjalmar Gullberg glömde aldrig sin hemstad, där han föddes utom äktenskapet den 30 maj 1898 i ett rum i barnmorskan Karna Johanssons lägenhet på Föreningsgatan 10 B. 22-åriga Hilma Johnsson valde att föda i hemlighet av skam och rädsla; hon tog avstånd från sin son och denna attityd skulle fortsatt prägla hennes förhållande till honom. Endast fadern Robert Brand, framgångsrik affärsman, tilläts komma in i rummet. Pojken lämnades efter ett dygn till fosterföräldrarna Elsa och Bengt Gullberg och deras dotter Elisabeth. Han placerades i en familj, som gav honom en lycklig uppväxt i Hundrahuset i hörnet av Södra Förstadsgatan och Möllevångsgatan.

Hjalmars skolgång var lysande. Han blev student 1917 på Högre Allmänna läroverket för gossar med högsta betyg i grekiska, latin och svenska. Han fortsatte studierna i Lund med litteratur som huvudämne. Dessutom blev han en känd profil i kretsen kring tidningen Lundagård vars redaktör han också var. Bland vännerna i Lund fanns Ivar Harrie, Sigfrid Tristan Lindström och Frans G. Bengtsson.

Hjalmar Gullberg lämnade den akademiska karriären och ägnade sig åt författarskapet. I början av 1920-talet gjorde han bildningresor till Tyskland och Frankrike, och upptäckte nya strömningar i litteraturen. Han prövade först att skriva i en modernistisk stil, men övergick till en mer traditionell stil. Skalden var mångfacetterad med ett brett register. Hans klassiska utbildning lyste starkt i diktningen med motiv från både den grekiska mytologin och den kristna mystiken, men även vardagens händelser skildrades i enkla, välrimmade rader.

Hjalmar Gullberg fyllde 60 år den 30 maj 1958. Det kom ett telegram från FN-huset i New York till Bökebergs slott vid Yddingen:

Tiden må styras av förintelsens monark men om Orfeus och hans sångare kan alltjämt med dina ord sägas att han håller det obevekliga förloppet i tyglar av musik tillbaka för en stund. Med tacksamhet och hyllning.

/Dag Hammarskjöld

Skaldens brevsamling visar hur hyllningarna strömmade till Vita huset, som skalden kallade sin trolovade Greta Thotts änkeslott. De gamla grannarna i Hundrahuset uppvaktade liksom många andra. Man gratulerade med fyndiga rim, vilket torde ha roat skalden, akademiledamoten och chefen för radioteatern.

Professor Sture Berggren (1885–1968) var chef för öronkliniken vid Malmö Allmänna sjukhus. Han var en respekterad läkare, men också en passionerad målare.

Berggren brukade kontrollera sin väns hälsa när denne uppehöll sig i Skåne.

Den 26 maj 1942 skrev sjuksköterskan Dora Nilsson (f. 1917) in Gullberg på kliniken. Han stannade tre dagar på ett enskilt rum.

– Han var blyg och tystlåten. Men när vi sjuksköterskor drack kaffe kom han och läste dikter för oss, berättar syster Dora, som minns att näktergalarna sjöng på nätterna så att patienterna stördes. Skalden gjorde då sitt utkast till den berömda dikten, *Till en näktergal i Malmö*. Sista strofen lyder:

*Lär mig att inför världen vara liten!
Vad gör det, att jag vandrar mot min höst,
att jag blir ensam, grå och väderbiten?
En majnatts melodi har sprängt mitt bröst!
O näktergal, jag var en gång din like
– nu är jag åter stum och sjunker matt
tillbaka i det anonymas rike...
Det skulle vara lätt att dö i natt.*

Skalden plågades ofta av migrän, men det var först 1958 som han fick diagnosen för sjukdomen myasthenia gravis. Gullbergs tvingades ligga i respirator i långa perioder, en plågsam behandling som han vägrade acceptera i fortsättningen. Den 19 juli 1961 tog han sitt liv i sjön Yddingen. 1959 utgav Gullberg under den svåra sjukdomsperioden sin sista diktsamling, *Ögon, Läppar*. Vännen Berggren kommenterar boken i ett brev daterat den 26 september 1959:

*Käre Hjalmar
Edith och jag tackar för Din sköna diktbok. Jag är inte färdig med den
och blir väl aldrig färdig med den.
Varje dikt ger mig en förnyad läsning, ny färg och form, nya utblickar
över himmel, hav och jord, människor och människors vägar.
Som gengåva har jag skickat dig och Greta en vision av Falsterbo-näset
så som jag upplevat det under ett helt livs vandringar under molnen.
Med vördnad och kärlek hälsar vi
diktaren,
Vännen Sture.*

Inspicient Kristian Anshelm, Jonathan Flygare
Sufflös/produktionsassistent Josefina Johansson
Teknikmästare Daniel Kullman
Teatertekniker Joel Kästel, Jan-Erik Lövgren, Krister Sävström
Rekvisitör Karin Ragnarsson
Kostymkoordinator Sten Stjernqvist
Påklädare Gyöngyi Balázs, Josefine Sandling
Ansv. publikvärdar Fredrik Lövgren,
Justus Ragnarsson, Lina Zetterman
Föreställningsfotograf Peter Westrup
Tryck KSPrint Digitaltryck, Malmö

Marknadschef Jenny Bång
Art director Johan Sjövall
Programredaktör/informatör Carin Hebelius
Försäljningschef Maria Girke Magnusson
Fastighets- och transportchef Gert Irgren
Teknisk chef Maria Månsson
Teknisk producent Jerker Pyron
Chef rekvisitaavdelningen Karin Ragnarsson
Chef maskavdelningen Agneta von Gegerfelt
Chef kostymavdelningen Sten Stjernqvist
Föreståndare kostymervice Gyöngyi Balázs
Kostymateljé Susann Höller
Färgning och patinering Alicja Ekerholm
Ljudansvarig Jonathan Flygare
Ekonomichef Leif Jönsson
Städledare Rinna Möller
Verkstadschef Dan Sörensen
Scenografisamordnare Styrbjörn Engström
Koordinator Smedjan Lars-Åke Persson
Koordinator Snickeri Helge Sjölin
Koordinator Dekormåleri Katarina Hedetoft-Lindeberg
Tapetserare Mikael Palmqvist
Specialeffektmakare Erik Pilesjö
Konstruktör Anders Turesson
Chefsassistent Anna Andrén
Producent Lisa Ericstam
Teaterchefer och ansvariga utgivare
Petra Brylander och Jesper Larsson

FOTOGRAFERING OCH LJUDUPPTAGNING ÄR AV
UPPHOVSRÄTTSLIGA SKÄL EJ TILLÅTEN
VAR VÄNLIG STÅNG AV MOBILTELEFONEN

**MALMÖ
STADSTEATER**

040-20 86 10 MALMÖSTADSTEATER.SE